

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus De Statu Hominis Morali In Vita Et Post Mortem

Opfermann, Paul

Moguntiae, 1769

Quæstio I. An vita hominum mortalis hujus conditionis limitibus
circumscribatur?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40701

DE STATU HOM. POST MORTEM. 507

epistola anno 744. Interea temporis autem nullus S. Isidoro, qui anno 636. in cælum abiit, alius successit, qui hoc nomine compellaretur. Equidem ad finem Concilii III. *Bracarenfis* anno 675, subscriptus legitur *Isidorus* Asturicensis; & ad finem CC. Toletanorum XII, anno 681, XV, anno 688. & XVI. anno 693. subscripsit *Isidorus* Setabiensis; sed uterque ex dictis ætate præcessit illarum epistolarum artificem. Communiter illæ Epistolæ tribui solent *Isidoro Mercatori*: hic autem quis qualisque fuerit, non liquet. Nonnulli existimant illum fuisse magni nominis Monachum, qui se *peccatorem* dicere sole-
ret; ex *peccatore* autem *mercatores* Scribas oscitantes fecisse.

PARS SECUNDA DE

Statu Hominis post mortem.

Plura, eaque gravissimi momenti hac in parte 172.
discutienda veniunt, cujusmodi sunt vita ho-
minis futura post mortem, resurrectio mortuorum,
& Judicium Dei publicum ac ultimum, tum cœle-
stis Beatorum gloria, & supplicia damnatorum
æterna, atque etiam illa, quæ Justorum animæ in
Purgatorio sustinebunt ante consummationem Se-
culi.

C A P U T I.

*De Vita hominis futura, & mortuorum resur-
rectione.*

Q U A E S T I O I.

*Utrum Vita hominum mortalis hujus conditio-
nis limitibus circumscribatur?*

Homo cum vivere inter mortales desierit, finem 173.
habitura esse omnia, & cum corpore ani-
mam

nam in nihilum, aut pulverem redituram esse, impia vox est hominum epicureorum, & materialistarum nostri temporis, ne scilicet gravissimis, quæ eos posthanc vitam mortalem expectant, suppliciis territi, à nefandis sceleribus & impietatibus suis absterreantur. Contra hos itaque præsentem veritatem pluribus stabilire necessum est.

174. *Vita hominum non circumscribitur hujus mortalitatis conditionis limitibus, sed post mortem manent virtutum præmia, vitiorum autem supplicia à Judice omnium Deo certissimè retribuenda. Prob. I. Ex consideratione divinarum perfectionum.* Mundus intellectualis quemadmodum Dei præstantissimum opus est, sic ea pars divini Operis est, quæ illustriora divinæ providentiæ moralis, sapientiæ videlicet, bonitatis & justitiæ, argumenta experiri debet, quàm ordo rerum naturalis: quis enim neget in spirituum, & eorum quidem, qui ad imaginem & similitudinem Dei efformati sunt, magis quàm in alia quavis re agnosci debere Rectorem sapientem, Parentem bonum, æquum sanctumque Judicem? at divina hæc moralis providentiæ attributa quàm obscura essent, quodsi vita hominum præsentis nostræ conditionis limitibus terminaretur? quam ferret laudem morale Dei imperium? quæ Sapientiæ signa proderet? profectò non est Legislatoris sapientis ferre leges, & earum non prospicere observationi sanctione præmii & supplicii, quibus subditi efficaciter impellantur ad observandas leges. Nemo unus inter homines Princeps aliquando extitit tantæ imprudentiæ reus, ut quas rogavisset leges ad Reipublicæ salutem, easdem poenis non sanxerit. Tolle autem futura post hanc

hanc vitam præmia, & pœnas: quæ tunc sit in creatura rationali obligatio, quæ moralis necessitas servandi leges divinas, præsertim ubi interiora animi obsequia erga Deum, se ipsum & proximum imperant? has præmii & supplicii futuri divinas sanctiones ubi sustuleris; jam nulla erit vis cujuslibet humanæ legis, quam impunè violabunt, quotquot fraude & potentiâ cæteris anteire consueverunt. Et quæ ista Mundi rationalis gubernatio? nonne sic Dei ipsius Majestas, & omnis Principum auctoritas in contemptum abibit, ac prorsus evanescet in hominum animis? contempta igitur jacebit virtus, vitium triumphabit. Quæ omnia quantum à sapientissimo morali Dei imperio abesse debeant, nemo non sanæ mentis intelligit.

2°. Quod si nulla post hanc vitam superstes est, quas tunc *bonitatis* notas habebit moralis providentia Dei? hæc enim mortalis vita nisi consideretur ut via ad beatiorum, ut itadium, in quo decertamus, ut quidam militiæ & probationis status, divinæ benevolentiae illam vix acceptam referre possumus, adeo misera & infelix est. Quæ ista bonitas, hominem postquam innumeris malis & incommodis conflictatus est, postquam infinitos labores exhaustit, & ad virtutem per molestias & ærumnas summo studio omnique virium contentione eximios progressus fecit, dejicere in mortis malum sempiternum? an ea boni Legislatoris ratio sit ferre leges, quæ beatam vitam adeo non efficiunt, ut ad ærumnas potius & misérias subditos ducant? aut quæ creaturæ rationalis divinarum legum studiosæ felicitas sit, quod si altera post mortalem hanc conditionem vita non est? certè si cum vita præsentē claudun-

clauduntur omnia, hominum religiosorum in Deum pietas infelix est, improbi propter impietatem suas utilitates, & commoda, felicitatemque omnem consequuntur. Istud verò cum infinita divini moralis imperii bonitate quis conciliare possit?

3° Si nulla est post hanc conditionem mortalem vita, in qua bonos præmia, pœnæ fontes maneant, quæ tunc administrationis divinæ æquitas & justitia? nequit justitia Dei esse nisi æqua voluntas, *h. e.* constans propositum agendi juxta æternum ordinem in ipsis etiam rerum naturis fundatum: jam verò bonum inter & malum morale est discrimen essentielle in rerum naturis positum, illaque distinguit communis Dei & hominum ratio atque intelligentia: bonum naturali pulchritudine decorum & amabile est, provocatque sponte sua omnium entium intellectivorum studia: vitium contra ex propria foeditate turpe est. Hujus igitur discriminis quodsi Deus nullam rationem haberet (haberet autem nullam, si nulla esset futura post mortem vita, quia bonos & malos eodem haberet loco; immo illum constituisset ordinem, in quo majora quandoque essent vitii, quàm virtutis præmia) annon ex divinæ gubernationis ratione conjiciendi locus esset, nullum esse ejusmodi naturale discrimen inter bonum & malum morale, cùm ipse Legislatoꝝ nullum bonorum & malorum rationem haberet? nemo certè ex ejus regiminis forma facile concluderet, illum delectari virtutibus, & ab improbitate alienum esse. Igitur ex justitia & æquitate moralis imperii, quo Deus creaturas racionales gubernat, inferri debet, futuram esse vitam post mortalem hanc conditionem.

II. *Prob. Ex hominis natura morali.* Rem quamlibet pro sua natura regendam esse, cujusvis sapientis administrationis primum ac fundamentale principium est: hanc proinde legem certissimè sequitur omnium naturarum Parens, & sapientissimus Legislator, & Rector Deus. Sic intelligimus, Deum à belluis non esse postulaturum rationem operationum suarum, eoquod cognitionis & libertatis expertes in Judicium adduci nequeant; contra cum homines ad rationem reddendam à natura comparati sint, meritò conjicitur, illos in judicium aliquando vocandos esse: cur enim eos non tractaret modo naturæ suæ convenienti? certè homo rationis particeps scienter agit, liberè & ad arbitrium vivit, divinis institutis regitur, obligatur lege, Superiorem & Judicem agnoscit. Nec solum propter naturalem hanc conditionem rationis reddendæ capax est, sed etiam videmus eum semper paratum esse ad defendendum sese, vel accusandum, quasi ante tribunal Judicis staret: nam sese turpiter agentem damnat, & etiam in tenebris ignavi ipsum facinoris pudet; siquæ testes fuerint ignavæ actionis, aut si metuat scelus suum manifestandum esse, rubore suffunditur, & defensionem meditatur. Atque hi sensus non infimis solum hominibus insunt, sed ipsis etiam Principibus, à quibus nulla in terris ratio exigì potest. Quis igitur dubiter, Supremo omnium rerum Gubernatori Deo à nobis aliquando rationem reddendam esse? 2°. Omnis naturalis sensus necessariò verax est, à Deo enim naturæ insitus est, & illius quodammodo monentis vox est: insita autem est omnium hominum animis expectatio futuri Dei judicii, & quædam præsen-

siones

hones futurorum seculorum: nam hi sensus universales sunt, sponte & naturaliter absque institutione & doctrina in hominum animis exorti, itaque firmiter inhaerent, ut nullâ industriâ omnino queant extirpari. Et universales quidem sunt isti sensus, quia hac in parte omnes semper populi, totaque antiquitas consenserunt, ut liquet ex Jure Pontificio, quod ubique apud Gentiles obtinuit, atque ex ceremoniis sepulchrorum intelligere licet, quas tantâ curâ non coluissent omnes populi, nec violatas inexprabili religione sanxissent, nisi hæssisset in eorum mentibus, excessu vitæ non sic deleri hominem, ut funditus intereat, sed mortem esse quamdam veluti migrationem, vitæ præsentis cum alia diuturniore commutationem. Est quoque illa opinio non institutis & legibus confirmata, sed ipsius naturæ vox. *Quid multa, inquit TULLIUS, sic mihi persuasi, sic sentio: cum tanta celeritas animorum sit, tanta memoria præteritorum, futurorum providentia, tot artes, tanta scientia, tot inventa; non posse eam naturam, quæ res eas contineat, esse mortalem.* Testes sunt Boni omnes, quos futurorum spes in maximis molestiis, & ærumnis gravissimis naturaliter confirmat; testes sunt impii, qui etsi rebus omnibus adfluant, à futuris sibi constanter metuunt, & tunc maximè, ubi ab ægritudine vexantur. Neque sensus isti penitus excindi ex animis possunt, ipso *Epicuro* fatente, jucundè vivi non posse, nisi honestè vivatur; quòd ea quæ sunt luxuriosis efficientia voluptatum, metus injiciant graves Deorum, à quibus nullâ industriâ liberari possunt.

HOMIN. POST MORTEM. 513

III. *Prob. Ex natura animorum immortal.*
 Animus ea hominis pars est, quæ intelligentiâ & ratione valet, quæ doloris & lætitiæ sensus experitur, quæ suorum actuum arbitra vim habet se movendi, nec quidquam commune habet cum corpore; igitur pereunte corpore necessum non est illum interire. Neque in ipso animo est, quod corruptionem vel patiatur, vel exigat: est enim substantia purè spiritualis, carens contrariis, & omnis compositionis expers; præterea hæc propria animi natura est, ut se ipsum moveat, & vi quadam interiore cogitet, propendeat, & agat, ac proinde nunquam fine careat, in quem existat; atque ideo exigit à Deo conservari. Sed & congenitus est animis nostris quidam immortalitatis appetitus, qui utpote ab Autore suo dimanans nequit frustraneus esse. Age *Incredule!* si animus tuus mortalis est, igitur vel quia materialis est, vel quia necessariam cum corpore connexionem habet, ut existat, licet spiritualis sit; vel quia corpore pereunte finem non habet, in quem existat; & à Deo exigit conservari. Si *1um*: homo deterioris longè conditionis est, atque ipsæ bestię; nam 1°. corpora bestiarum robore prævalent humanis, non ita acerbè sentiunt frigus & calorem, nec cæteris vicissitudinibus tantum obnoxia sunt, quantum homines: fruuntur bestię voluptatibus suis absque rubore & remorsu, non aguntur invidiâ & ambitione, futuros casus adversos non metuunt, quæ omnia hominem diris modis vexant, & adfligunt. 2°. Interitum suum bestię neque timent, neque præsentiant, neque lugent, cùm mortis memoria

Tom. II.

Kk

homi-

hominem eruciet, & innumeris sæpe curis dilaniet. Si anima tua materialis est, igitur ratione caret, incapax est virtutis & scientiæ: hæc enim & similia quomodo in materiam cadere possunt? igitur summa tua, atque unica hæc est felicitas, ut te diutissimè serves, contemptâ omni lege; & summum bonum tuum erit sensuum objectis frui. Ista verò naturæ rationali quàm probrosa sunt? Non *2dum*. Etenim substantia verè perfecteque spiritualis, ideoque à corpore penitus diversa quam habeat connexionem naturalem cum corpore, ut absque illo existere non possit? esto, anima in operando à corpore dependeat; at organa corporis non sunt nisi instrumenta, quibus ad operandum utitur anima, quamdiu corpori conjuncta est, hancque necessitatem non ipsa natura, sed sola conjunctio imponit. Non *3tium*, quia substantia spiritualis virtute movendi se ipsam, intelligendi & appetendi prædita est; igitur quamdiu existit, agit; & quia agit, exigit, ut semper existat, quia res quælibet tamdiu postulat conservari, quamdiu finem existendi habet. Quin ipsius Dei immutabilitas & constantia postulat, ut res quævis conservetur, quamdiu perdurat finis, in quem primò condita fuit.

Respondetur ad objecta.

Obj. I. Præsens rerum administratio evidenter commendat divinæ moralis providentiæ attributa; igitur his nihil derogatur, etiamsi non alia post mortem vita detur. *Resp.* Præsens rerum administratio solum commendat imperium Dei morale, inquantum decet statum militiæ & probationis, non verò

verò quantum decet in statu finali. Condidit Deus leges sapientissimas, pœnarum & præmiorum sanctione illas confirmavit, paravit usibus nostris bona sat multa, ut facile intelligere possimus, eum rebus humanis interesse, virtutis patronum esse, & vindicem scelerum. Sufficiunt illa, ut concludere valeamus, homines aliquando in iudicium à Deo vocandos esse; verùm satis non sunt ad vindicandas Dei perfectiones. Quippe divinam aliter providentiam absolvere non possumus, nisi cogitemus illam extra vitæ hujus limites excurrere, mortalem hanc conditionem esse statum militiæ & probationis, in quo magis promissis divinis ad decertandum, vincendasque difficultates, ad virtutem accendimur, quàm propter virtutem remuneramur, in quo vitium non tam divinis castigatur judiciis, quàm terroribus & comminationibus gravissimis coercetur. Advertimus scilicet impios non luere pœnas scelerum suppliciis, quæ sæpius nulla in præsentì conditione sunt, quàm metu suppliciorum; bonos non tam frui voluptatibus, quibus omninò carent, quàm jucunditate quadam ex spe futuræ felicitatis. Cùm igitur in hac vitâ spe aut metu futurorum agamur omnes, ea post mortem retribui necesse est. Atque sic demum perfectiones suas absolvit, & liberat Deus.

Obj. II. Illa suæ excellentiæ opinio animi plus æquo superbientis vana & inanis elatio est: desiderium immortalitatis nihil aliud est, quàm suæ conservationis studium: vivere cupimus, timemus interitum, atque ideo vitæ terminos ambitiosè nimis proferimus; futuras metuimus pœnas, sicut in tenebris lemures, sicut totum genus humanum

olim horrebat Cerberum triplicem, & furias anguibus terribiles. *Humana vanitas*, ut observat PLINIUS, *in futurum etiam se propagat, & in mortis quoque tempore, ipsa sibi vitam mentitur, aliàs immortalitatem animæ, aliàs transfigurationem, aliàs sensum inferis dando, & manes colendo, Deumque faciendo, qui jam homo esse desierit.* Resp. Animus hominis magnificè de se sentit, quia vires & adfectiones ejusmodi in se experitur, unde vitam suam immortalem certissimè concludit. Sin mortalis esset, nulla foret causa, cur tantopere gloriaretur. Esto, videantur etiam bestiae aliquando superbire, at istæ sui interitus sibi conscie non sunt. Desiderium autem immortalitatis longè distat à studio propriæ conservationis: etenim divinos sæpe istos sensus experimur; mali optant interitum sempiternum, etsi conservationi propriæ solertissimè invigilent; boni vitam haud ægre profundunt, ut aeternum vivant. Sed demus, immortalitatis desiderium sponte nasci ex sui conservandi studio; igitur naturali inclinatione ambimus æternam vitam æque constanter ac necessariò, sicut conservationem vitæ præsentis; quid verò certius expectandum, quàm quod naturâ duce atque impellente desideramus? Denique spes immortalitatis, & metus futurorum suppliciorum cum vanis terroribus inepte ac temere confunduntur: nam vanæ formidines neque universales sunt, neque constantes, & facilè extirpantur; phantasiæ foetus sunt, non naturæ; fictæ sunt à Poetis imagines, non rationis secum ipsa deliberantis judicia.

Obj. III. Quæcunque sit animi nostri natura, experturus tamen est sortem corporis, quia ad illius

HOMIN. POST MORTEM. 517

lius societatem unicè factus videtur, nam animus^s in corpore diffusus quodammodo cum illo confunditur; hinc memoriam in cerebro, intelligentiam in arce capitis, in corde adfectiones naturaliter collocamus. Præterea animus corporis ope cogitat, omnis cognitio ex sensibus ortum ducit; multa sunt ex corpore, quæ mentem acuunt, multa quæ obtundunt. Sed & omnes corporis vices animus experitur: cum corpore nascitur & evolvitur, corpore æstuante aut languente, æstuat quoque aut languet animus, cum senili corpore mens ipsa senescit, ubi corpus somno vel lethargo opprimitur, nullus est sensus; ac proinde in morte nullus etiam sensus est, quia somnus mortis simulacrum est.

Resp. Conjunctio animi cum corpore solius Dei opus est, abstrahendo enim ab hac Dei utriusque ad invicem substantiæ ordinatione jam nihil est, quod intimam unionem illam efficere possit. Ad *Imum*. Sive animus in toto corpore diffusus dicatur, sive in una aliqua singulari parte hæreat; non ideo est, cum corpore cur confundatur. Est certè Deus diffusus per omnia propter immensitatem suam: an ideo cum rebus Universi confunditur? nimirum animus veluti substantia spiritualis & indivisibilis ita existit in toto corpore, ut tota sit in qualibet corporis parte, quin localiter extensa, & corpori rerum instar corporearum commensurata sit. Præterea ipsæ reminiscendi, intelligendi, sentiendique vires tametsi à variis corporis partibus tamquam ab instrumentis dependeant, cum istis tamen nihil commune habent, sed soli animæ inhærent, ut adeo certa quædam cerebri vestigia, diversique motus spirituum fluidorum sint causæ duntaxat occa-

fionales earum functionum, quas anima virtute sua producit. Ad 2^{am}. Perceptiones & appetitiones animæ omnes immediatè à sensibus oriri, manifeste falsum est, nam multa cogitamus & appetimus, veluti res spirituales, & entia abstracta, universalia, quæ cadere sub sensus nequeunt. Quin ea etiam cognoscimus & concupiscimus, quæ nec mediatè à sensibus oriuntur, veluti principia prima, quæ solo naturæ lumine cognita dicimus, & experimur. Sed demus propter arctam illam corporis & animi necessitudinem vix ullam esse animi cogitationem, quam non comitetur aliquis in corpore motus; attamen principium motus esse in animo sentimus, eique competere vim sese excitandi, suumque corpus variâ ratione adficiendi; igitur motus in corpore non semper est prima causa cogitationum & adfectionum animi. Deinde sensuum commotiones equidem in animo excitant adfectiones, quin tamen istæ cum illis motibus proportionem habeant: quæ enim proportio verbi leviùs contumeliosi cum illa animi excandescencia, quam excitare quandoque solet? quoties verbum temerè prolatum, aut literis consignatum homines in furorem agit, quod certè levissimè aurium vel oculorum nervos vellicat? igitur tantæ perturbationis causa nequit esse impressio in organum sensorium facta. Ad 3^{iam}. Quod corporis vices experiatur animus, Dei voluntati tribuendum est, quæ intimam corporis & animi unionem constituit, voluitque, ut mens nostra in hoc conjunctionis statu corporeis organis veluti instrumentis uteretur, quæ ubi hebetata sunt, & ipsa anima suas sæpe vires exerere prohibetur, quamvis actus illos, quorum

rum consuetudinem contraxit, internos etiam excellentissimos facile possit exercere, etiam cum sensoria prope fracta sunt, & corrupta. Istud autem falsum est, animum planè evolvi cum corpore, & vices illius omnes experiri: nec enim cibus alitur, sed meditando vires explicat, & ingenii exercitationibus confirmatur: corpus quotidianas mutationes patitur, mens eadem semper consistit. Somnus & lethargus adeo non probant animum cum corpore interiturum esse, ut contrarium evincant: manet enim post somnum & lethargum facultas cogitandi eadem, eadem appetendi vis; animus igitur nullam subiit mutationem cum corpore. Frustra conantur *Increduli*, ut divinæ providentiæ cogitationem, iusti & iniusti sensum, delicti & innocentiae conscientiam, & futuræ æternitatis præsentationem exuant. *Dies ille*, dicebat *SENECA*, quem tamquam extremum reformidamus, æterni natalis est; hora illa non est animo suprema, sed corpori: quidquid extra te jacet rerum, tamquam hospitalis loci sarcinas spectat.

QUAESTIO II.

Utrum futura aliquando sit mortuorum resurrectio?

Mortuorum resurrectionem olim negabant *Sad- 175.*
ducaei (Matth. 22. c. v. 23) Eandem cum
 suis negabant *Cerintus*, primus post *Simonem*
Magum Hæresiarcha (1. ad Cor. 15. c. v. 12.)
 & *Basilides* Simonis Magi discipulus. Gentiles
 corporum resurrectionem veluti impossibilem ha-